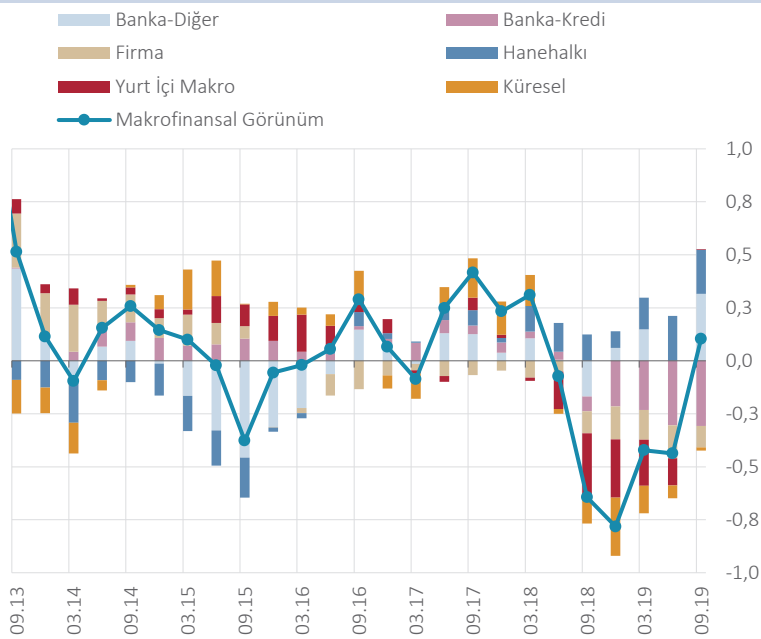

Genel Değerlendirme

Makrofinansal görünüm 2019 yılı başından itibaren iyileşmeye başlamış, söz konusu eğilim Haziran ayından itibaren belirginleşmiştir. Finansal İstikrar Raporunun alt bölümlerinde yer alan temel göstergeler kullanılarak oluşturulan özet gösterime göre, makrofinansal görünüm 2019 yılı üçüncü çeyreğinde kayda değer iyileşme sergilemiş; hesaplanan endeks tarihsel ortalamasının üzerine çıkmıştır (Grafik I.1, Kutu I.1.II). Bu gelişmede, küresel koşulların ılımlı desteği, yurt içi makroekonomik dengeleme süreci, finansal olmayan kesimin borçluluğundaki azalma eğilimi ve banka finansallarındaki olumlu gidişat etkili olmuştur. Banka kredilerine dair göstergeler ise, 2019 yılı Eylül ayına kadar tarihsel ortalamalarına göre bir miktar olumsuz seyretmeye devam etmiştir. Ancak, önümüzdeki dönemde kredi büyümesindeki canlanmanın ve iktisadi faaliyetteki ılımlı toparlanmanın bankacılık sektörü aktif kalitesine olumlu katkı yapması beklenmektedir. Nitekim, yüksek frekanslı güncel verilere göre, Eylül ayında başlayan kredi büyümesindeki canlanma banka grupları ve kredi türleri bazında genele yayılarak sürmektedir.

Grafik I.1: Makrofinansal Görünüm Endeksi (Standardize Endeks ve Katkılar)

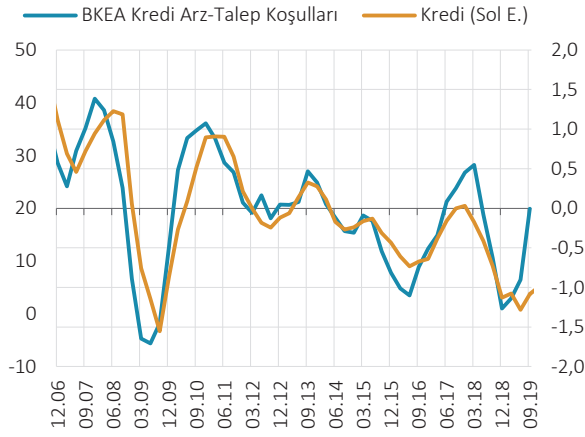
Dipnot: Endeksin hesaplanmasına ilişkin detaylar için bakınız, Kutu I.1.II.

Bir önceki Rapor döneminden bu yana, gelişmiş ülke ve gelişmekte olan ülke (GOÜ) büyüme beklentileri aşağı yönlü güncellenmiştir. Gelişmiş ülke merkez bankaları, büyüme ve enflasyon görünümündeki değişimin etkisiyle genişleyici para politikalarına yönelmiştir. Küresel büyümeye ilişkin endişeler, küresel ticaret politikalarındaki korumacılık eğilimleri ve jeopolitik gelişmeler, küresel iktisadi politika belirsizliğini artırmaktadır. Küresel borçluluk, özellikle artan reel sektör ve kamu sektörü borçluluğu nedeniyle gelişmiş ülke ve GOÜ'lerde önemli bir kırılma unsuru olmaya devam etmektedir. Bankacılık sektörü sermaye kârlılıklarının küresel finansal kriz öncesi döneme kıyasla genel olarak düşük seyretmesi bir diğer kırılma unsurudur. Gelişmiş ülke merkez bankaları tarafından uygulanan genişleyici para politikalarının etkisiyle yataylaşan getiri eğrileri, küresel iktisadi faaliyetteki zayıflık ile aktif kalitesi görünümünün bozulması gibi ülke ve bankalara özgü koşullar karlılık oranlarındaki bu durum üzerinde etkili olmuştur.

2019 yılı üçüncü çeyreğinde, küresel finansal koşulların ılımlı seyri ile yurt içi enflasyon ve enflasyon beklentilerindeki düşüş sonucunda Türkiye'nin risk primi ve kur oynaklığı gerilemiştir. Yurt içi iktisadi faaliyette yılın ilk yarısında temelde net ihracat kaynaklı toparlanma gözlenirken, yılın üçüncü çeyreğinde toparlanmanın asıl sürükleyicisi tüketim harcamaları olmuştur. Enflasyondaki düşüş eğilimi ve enflasyon beklentilerindeki iyileşme sonucu faiz oranlarındaki gerileme ve finansal koşullardaki olumlu seyir iktisadi faaliyeti desteklemektedir. Türkiye, küresel büyüme görünümündeki zayıflamaya karşın, firmaların ihracat

pazarlarını çeşitlendirme esnekliği ile dış ticarete rekabet gücünü korumaktadır. İktisadi faaliyetteki toparlanma ve kredi faizlerindeki gerileme ile birlikte son aylarda kredi talebinde artış gözlenmiştir. Banka Kredileri Eğilim Anketi'nden (BKEA) derlenen kredilere ilişkin göstergeler de, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde kredi arz ve talep koşullarında belirgin iyileşme olduğuna işaret etmektedir (Grafik I.2). Kredi koşullarındaki iyileşmenin iç talebe yansımalarının 2019 yılı dördüncü çeyreğinden itibaren güçlenmesi beklenmektedir.

Grafik I.2: Kredi Koşulları ve Kredi Büyümesi (4 Çeyreklik Birikimli Standardize, KEA Yıllık %)

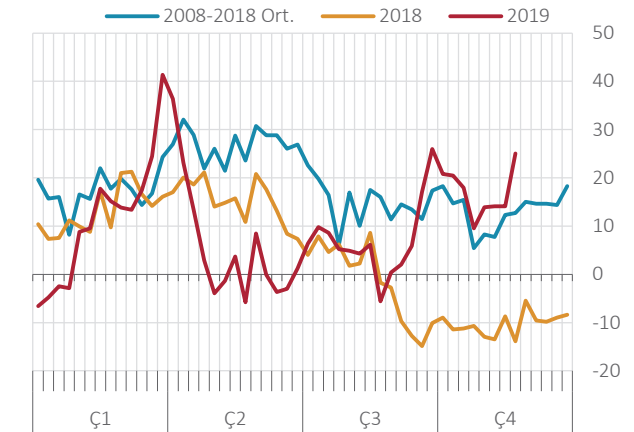

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

Dipnot: Kredi arz-talep koşulları serisi, BKEA standart ve talep sorularına verilen cevapların ağırlıklı ortalamasının, 4 çeyreklik birikimli hale getirilip, standardize edilmesiyle oluşturulmuştur.

Grafik I.3: Haftalık Toplam Kredi Gelişmeleri (Yıllıklandırılmış, KEA 4 HHO %)

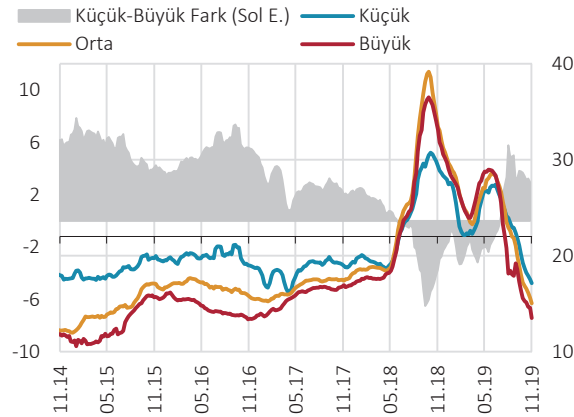

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 15.11.19

Haftalık frekanstaki verilere göre, toplam krediler 2019 yılı Eylül ayından itibaren tarihsel ortalamalarla uyumlu ve bireysel krediler öncülüğünde artış sergilemektedir (Grafik I.3). İhtiyaç kredileri; ertelenmiş talebin gerçekleşmesi, artan bankalararası rekabet ve düşen faiz oranları kaynaklı olarak bireysel tarafta en güçlü artış eğilimine sahip kalem olmuştur. Son dönemde kamu bankaları öncülüğünde başlayan rekabetçi fiyatlamaların etkisiyle konut kredilerinde kaydedilen canlanma da bireysel kredi artışında etkilidir. Firma kredilerinde büyük firmalar başta olmak üzere firma ölçeklerinde genele yayılan ılımlı kredi büyümesi gözlenmektedir. Bu gelişmede büyük firma kredilerinde daha belirgin olmak üzere TL kredi faiz oranlarındaki gerileme etkili olmuştur (Grafik I.4). Bir önceki Rapor döneminde teşvikli kredilerin etkisiyle küçük ölçekli firmalar lehine daralan ölçek bazlı TL kredi faiz farkı, tarihsel ortalamasına geri dönmüştür.

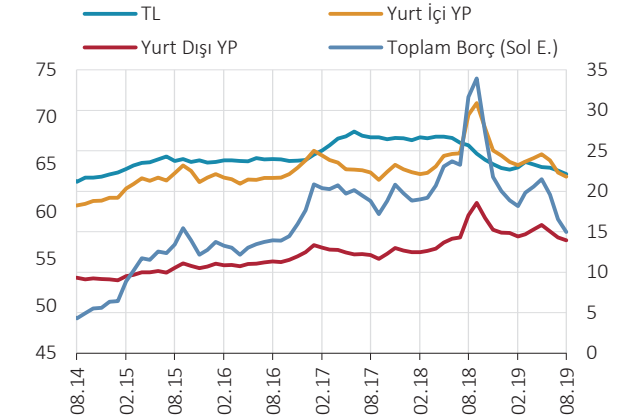
Grafik I.4: KOBİ ve Büyük Firmaların Ortalama TL Faiz Oranları (4 HHO, %, % Fark)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 15.11.19

Grafik I.5: Reel Sektör Finansal Borçlarının GSYİH'ye Oranı (%)

Kaynak: TCMB

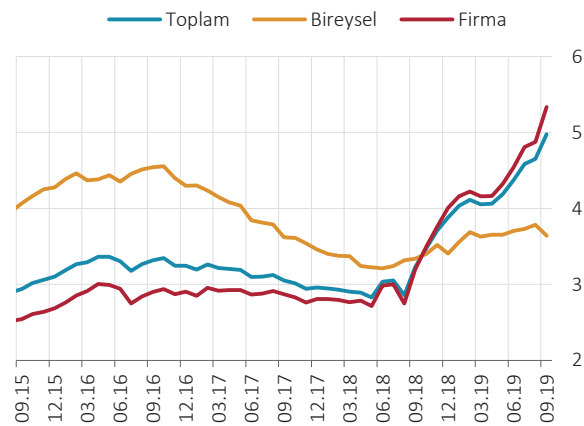
Son Gözlem: 08.19

Dipnot: GSYİH aylıklandırılmıştır. 2019 yılı Ağustos ayı GSYİH verisi TCMB tahminidir.

2019 yılı Ağustos ayı öncesinde, özel bankaların temkinli duruşunun kredi stoku üzerindeki etkisi kamu bankalarının kredi piyasasındaki proaktif davranışı ve fiyatlamalarıyla dengelenmiştir. TCMB'nin 19 Ağustos 2019'da ilan ettiği, kredi büyümesi ile ilişkilendirilen yeni TL Zorunlu Karşılık (ZK) uygulaması, bankacılık sisteminde genele yayılan ve birbirine yakınsayan bir kredi büyümesini teşvik eder özelliklere sahiptir. Nitekim, Eylül 2019'dan itibaren özel bankalar da kredi piyasasında rekabetçi davranmaya ve kredi stokunu artırmaya başlamıştır. TL likiditedeki artış, fonlama maliyetlerindeki düşüş ve makroekonomik verilerdeki olumlu gelişmelerle iyileşen beklentilere ilave olarak, yeni ZK çerçevesinin de etkisiyle önümüzdeki dönemde bankacılık sisteminde genele yayılan ve ekonomik büyüme öngörülerine uyumlu bir kredi büyümesi gözlenebileceği değerlendirilmektedir.

Hanehalkı borçluluğu düşük seviyelerini korumaktadır. 2019 yılı ilk yarısında GOÜ ortalaması yüzde 42 olan hanehalkı borçluluğunun GSYİH'ye oranı, Türkiye'de yüzde 14 düzeyindedir. 2019 yılı Temmuz ayı itibarıyla reel sektör borçluluk oranı da yüzde 58 düzeyine gerilemiştir (Grafik I.5). Ekonomide yaşanan dengelenme sürecinde, cari işlemler açığının kapanması döviz cinsinden ilave borçlanma ihtiyacını azaltmıştır. 2018 yılı Mayıs ayında Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'da yapılan değişikliklerle dövize endekli kredi (DEK) ve YP kredi kullanımına getirilen kısıtlar, azalan yatırım talebi ve kur riskinin yönetimine ilişkin artan farkındalıkla YP kredi bakiyesinin daralması sonucu, reel sektörün yurt içi ve yurt dışı YP finansal borçlarının GSYİH'ye oranı azalmıştır. Reel sektörün TL cinsi borçlarının GSYİH'ye oranı ise, iktisadi dengelenme sürecinin azaltıcı etkisine karşın, 2019 yılı Mayıs ayında açıklanan İVME kredi paketinin ve ZK düzenlemesinde yapılan değişikliklerin TL borçlanmayı desteklemesiyle yatay seyretmiştir.

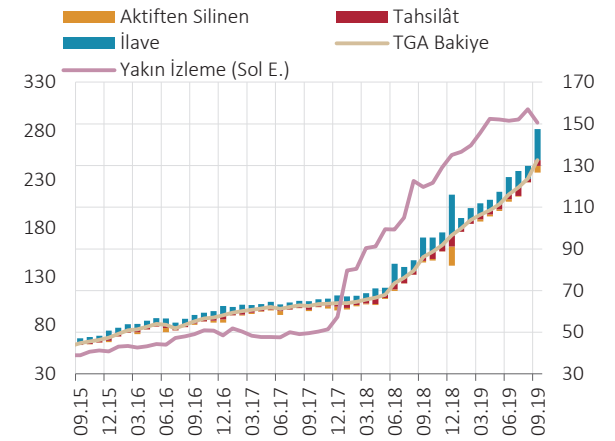
Grafik I.6: TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

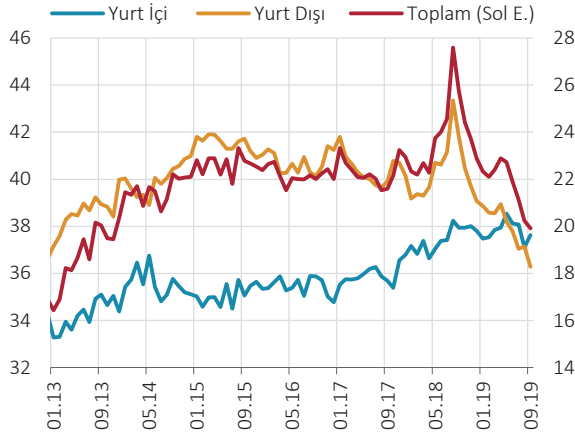
Grafik I.7: TGA Bakiyesi ve Bileşenleri (Milyar TL)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

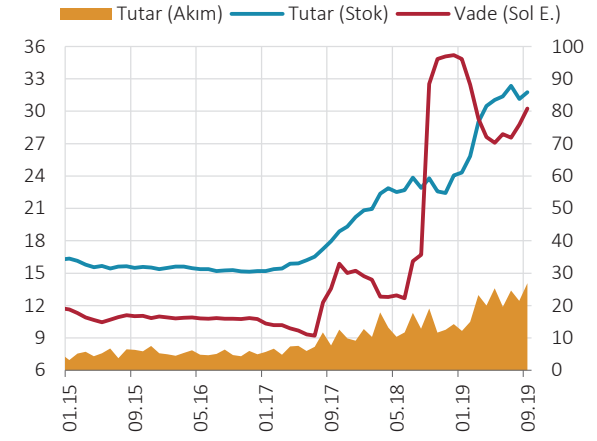
2019 yılı Eylül ayı itibarıyla tahsili gecikmiş alacak (TGA) oranlarında ve ilavelerinde firma kredileri kaynaklı artışlar izlenmiş; bankacılık sektörü TGA oranı yüzde 4,9 seviyesine yükselmiştir (Grafik I.6 ve Grafik I.7). Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), yaptığı mali bünye çalışmaları kapsamında bazı kredilerin 2019 yılı sonuna kadar TGA olarak sınıflandırılmasına yönelik karar almış ve bu kapsamda TGA oranının yüzde 6,3 seviyesine çıkabileceğini açıklamıştır. Bireysel kredilerde TGA oranı işsizlik oranındaki yükselişe rağmen geçmiş dönemde alınan makroihtiyati önlemler sonucunda yatay seyrini sürdürmektedir. İktisadi faaliyetlerdeki toparlanmanın belirginleşmesi ve kredi büyümesinin istikrar kazanmasıyla önümüzdeki dönemde TGA oranındaki artış eğiliminin yavaşlayacağı ve aktif kalitesi kaynaklı risklerin sınırlı kalacağı değerlendirilmektedir.

Grafik I.8: Mevduat Dışı Kaynakların Yabancı Kaynaklara Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

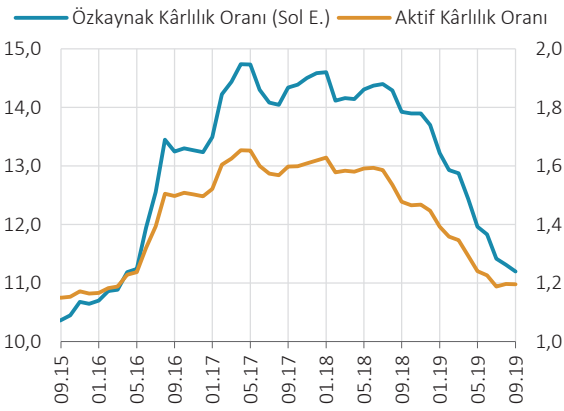
Dipnot: Yabancı kaynaklar, özkaynak dışındaki yükümlülükleri temsil etmektedir.

Grafik I.9: Yurt İçi TL Menkul Kıymet İhraç Gelişmeleri (Milyar TL, Ay)

Kaynak: MKK

Son Gözlem: 09.19

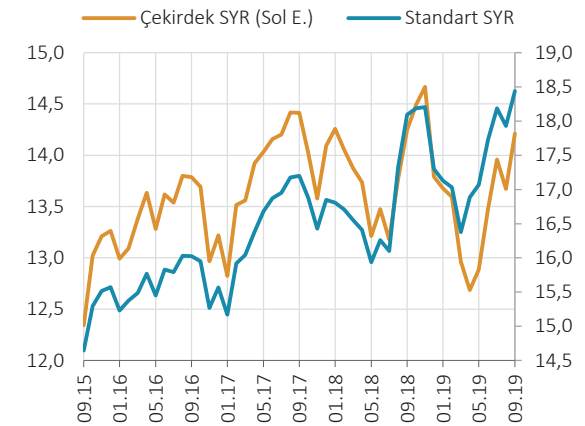
Kısa ve uzun vadeli likidite pozisyonu açısından güçlü yapısını koruyan bankacılık sektöründe, mevcut Rapor döneminde yurt içi fonlama kaynaklarındaki artış öne çıkmaktadır. Mevduatta gözlenen büyüme çekirdek yükümlülüklerin fonlamadaki payını artırırken, banka bilançolarının daha istikrarlı bir yapıda olmasına katkı sağlamaktadır. Son dönemde enflasyon beklentilerindeki iyileşme ve kur oynaklığındaki azalma ile birlikte mevduat büyümesinin özellikle TL tarafta belirginleşmesi de finansal istikrarı desteklemektedir. Mevduat dışı yükümlülüklerin yabancı kaynaklar içerisindeki payı sınırlı miktarda azalarak 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 38 seviyesine gerilemiştir (Grafik I.8). Yurt içi piyasalarda gerçekleştirilen tahvil ihraçları ve sermaye benzeri borçlanmalarda son dönemde gözlenen güçlü artış sonucu yurt içi fonların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı artarak yurt dışından temin edilen fonların yabancı kaynaklara oranını aşmıştır. Bu gelişme, sektörün yurt dışı faiz ve kur seviyelerindeki oynaklıklara karşı duyarlılığını sınırlamaktadır. Bankaların menkul kıymet ihracı kanalıyla yurt içinden sağladıkları TL fonlamadaki artış ve ürün çeşitliliği, mevcut Rapor döneminde devam ederken; bu durum yurt içi menkul kıymet piyasasında finansal derinleşmeye katkı sağlamaktadır (Grafik I.9, Kutu II.2.1). Yurt dışı tarafta ise azalan finansman ihtiyacının bir sonucu olarak yurt dışı borç çevirme oranındaki ve bakiyesindeki düşüş sürmektedir.

Grafik I.10: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı Gelişimi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

Dipnot: Kârlılık oranları bir yıllık birikimli kârın paydada yer alan büyüklüğün bir yıllık ortalamasına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

Grafik I.11: Standart ve Çekirdek SYR Gelişimi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.19

Bankacılık sektörü kârlılık göstergelerinde bir süredir zayıf seyreden kredi büyümesi ve aktif kalitesi gelişmeleri nedeniyle gözlenen düşüş, yerini mevcut Rapor döneminde yataylaşan bir seyre bırakmıştır (Grafik I.10). Sermaye yeterlilik rasyosunda (SYR) son dönemde gözlenen yükselişte ise kredi büyümesinin zayıf seyri ve bankaların özkaynak yapılarını güçlendirmeleri belirleyici olmuştur (Grafik I.11, Kutu IV.4.I). BDDK'nın mali bünye çalışmaları kapsamında bazı kredilerin yıl sonuna kadar TGA olarak sınıflandırılmasına yönelik kararının sektör SYR'sini sınırlı şekilde etkileyebileceği, bununla birlikte sektörün güçlü sermaye yapısının korunacağı öngörülmektedir.

Özetle, mevcut Rapor döneminde, küresel koşullardaki ılımlı seyir, yurt içi makroekonomik dengelenme, beklentilerdeki iyileşme, para politikasındaki temkinli duruş, finansal olmayan kesimin borçluluğundaki azalma eğilimi, TL likiditedeki artış ve banka finansallarındaki olumlu seyir makrofinansal istikrara olumlu katkı sağlamıştır. Yurt içi fonların ve çekirdek yükümlülüklerin banka finansmanındaki payının artması yurt dışı oynaklıklara karşı duyarlılığı azaltmaktadır. Finansal kesim aktif kalitesinde sınırlı bozulma izlenmiş olup; önümüzdeki dönemde, iktisadi faaliyetteki toparlanmanın belirginleşmesi ve kredi büyümesinin desteğiyle aktif kalitesi kaynaklı risklerin sınırlı kalması beklenmektedir. Bankacılık sistemi, güçlü sermaye ve likidite yapısı sayesinde risklere karşı dayanıklılığını korumaktadır. İktisadi faaliyete dair genel görünüm olumlu olmakla birlikte; küresel büyüme görünümü, risk iştahı ve belirsizlik algılamalarında ortaya çıkabilecek negatif yönlü gerçekleştirmeler ile jeopolitik gelişmeler risk faktörleri olarak değerlendirilmektedir.

Kutu I.1.1

Piyasalara Yönelik Adımlar

Rapor döneminde, temel para politikası aracı olan kısa vadeli faiz oranları ve yasalar gereği piyasa koşullarına göre belirlenen çeşitli faiz oranlarının yanı sıra finansal istikrarı desteklemek ve piyasaların etkin işleyişine katkıda bulunmak amacıyla çok sayıda tedbir ve düzenleme uygulamaya konulmuştur (Tablo I.1.1.1).

Tablo I.1.1.1 Piyasalara Yönelik Başlıca Tedbir ve Düzenlemeler

Kapsam	Yürürlük Tarihi	Tedbir ve Düzenlemeler
Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar	31 Ağustos 2019	32 sayılı Karara ilişkin ihracat bedelleri hakkında Tebliğ kapsamında ihracat bedellerinin yurda getirilmesi ve bu bedellerin en az yüzde 80'inin TL'ye dönüştürülmesi uygulamasının süresi 6 ay uzatılarak 4 Mart 2020 olarak güncellenmiştir. Bu gelişmeyle uyumlu bir şekilde, ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen 6 Kasım 2018 tarihli İhracat Genelgesinin uygulama süresi de 6 ay uzatılmıştır.
Zorunlu Karşılıklar (ZK)	14 Haziran 2019	Finansman şirketleri için TL ve YP ZK oranları tüm vadelerde yüzde 0 olarak belirlenmiştir. Böylelikle finansman şirketlerinin 14 Haziran 2019 tarihli yükümlülük dönemine ilişkin 28 Haziran 2019 tesis tarihinden itibaren ZK tesis etme yükümlülüğü kalmamıştır.
	19 Temmuz 2019	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu değişikliğiyle, bankaların ve TCMB'ce uygun görülecek diğer mali kurumların sadece yükümlülüklerinin değil, bilanço içi ve dışı uygun görülen kalemlerin de ZK uygulamasında esas alınabilmesi mümkün hale gelmiştir.
	26 Temmuz 2019	YP mevduat/katılım fonlarına uygulanan ZK oranları tüm vade dilimlerinde 100 baz puan artırılmıştır.
	5 Ağustos 2019	TCMB nezdinde ABD doları cinsinden tutulan ZK'lara, rezerv opsiyonlarına ve serbest hesaplara uygulanan faiz oranı 100 baz puan indirilerek yüzde 1 olarak belirlenmiştir.
	9 Ağustos 2019	ZK'ların finansal istikrarı destekleyecek şekilde makroihtiyati bir araç olarak daha esnek ve etkin kullanılması amacıyla, TL ZK oranları ve TL ZK'lara ödenen faiz/nema oranında değişikliğe gidilmiştir. Buna göre, yıllık TL kredi büyümesi yüzde 10 ile yüzde 20 arasında (referans değerler) olan bankalar için TL ZK oranı, 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli mevduat/katılım fonu ve 3 yıldan uzun vadeli diğer yükümlülükler hariç tüm vade dilimlerinde yüzde 2 olarak uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca, TL cinsinden tesis edilen ZK'lara uygulanan faiz/nema oranı, kredi büyümesi referans değerler arasında gerçekleşen bankalar için yüzde 15, diğer bankalar için yüzde 5 olarak tespit edilmiştir.
	19 Eylül 2019	TCMB nezdinde ABD doları cinsinden tutulan ZK'lara, rezerv opsiyonlarına ve serbest hesaplara uygulanan faiz oranı 100 baz puan indirilerek yüzde 0 olarak belirlenmiştir.
	20 Eylül 2019	YP mevduat/katılım fonlarına uygulanan ZK oranları tüm vade dilimlerinde 100 baz puan artırılmıştır.
	4 Ekim 2019	TL cinsinden tesis edilen ZK'lara ödenecek faiz/nema oranı kredi büyümesi referans değerler arasında gerçekleşen bankalar için yüzde 10, diğer bankalar için yüzde 0 olarak belirlenmiştir.

TCMB Tarafından Likidite Yönetimine İlişkin Atılan Adımlar	17 Haziran 2019	Finansal piyasaların derinleşmesine ve para politikasının etkinliğinin artırılmasına sağladığı katkılar dikkate alınarak Piyasa Yapıcılığı Sisteminin desteklenmesi amacıyla, Piyasa Yapıcı bankalara açık piyasa işlemleri çerçevesinde belirli limitler dâhilinde gecelik vadeli repo işlemleri yoluyla TCMB politika faiz oranının 100 baz puan altında faiz oranıyla likidite imkânı sağlanmıştır.
	25 Temmuz 2019	TCMB tarafından politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 24'ten yüzde 19,75'e indirilmesine karar verilmiştir.
	5 Ağustos 2019	TL ve döviz likiditesi yönetimindeki esnekliğin artırılması amacıyla, TCMB Döviz Karşılığı Türk Lirası Swap Piyasasında kotasyon yöntemiyle 1 hafta vadeli olarak gerçekleştirilmekte olan döviz karşılığı TL swap işlemlerinin, geleneksel ihale (çoklu fiyat) yöntemiyle 1, 3 ve 6 ay vadeli olarak da gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, TCMB bünyesinde döviz karşılığı TL swap piyasasında vadesi gelmemiş toplam swap satış sınırı yüzde 40'tan yüzde 20'ye indirilmiştir.
	12 Eylül 2019	TCMB tarafından politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 19,75'ten yüzde 16,50'ye indirilmesine karar verilmiştir.
	2 Ekim 2019	Bankaların likidite yönetimindeki etkinliğin artırılması amacıyla, TCMB bünyesinde Döviz Karşılığı Altın Swap Piyasasının açılmasına, işlemlerin Döviz ve Efektif Piyasalarında işlem yapmaya yetkili bankalarla limitleri dâhilinde alım/satım yönünde kotasyon yöntemiyle gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.
	10 Ekim 2019	Reeskont işlemlerinde uygulanan iskonto oranı yüzde 18,50'den yüzde 17,25'e, avans işlemlerinde uygulanan faiz oranı yüzde 19,50'den yüzde 18,25'e indirilmiştir.
	24 Ekim 2019	TCMB tarafından politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 16,50'den yüzde 14'e indirilmesine karar verilmiştir.
Sermaye Piyasaları	2 Ağustos 2019	Türk Lirası Cinsinden Kısa Vadeli Referans Faiz Oranına (TLREF) dayalı Vadeli İşlem Sözleşmeleri, Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda işlem görmeye başlamıştır.
	16 Eylül 2019	TLREF kuralları; TLREF'in hesaplama ve yayım saatlerinin yeniden belirlenmesi, veri yetersizliği durumunda hesaplamanın nasıl yapılacağına ilişkin kuralların açık bir şekilde yazılması ve TLREF Komitesinde temsil edilen kurumlar arasında İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ'nin eklenmesi amacıyla güncellenmiştir (Bakınız Kutu II.2.I).
	3 Ekim 2019	2017 yılında Sermaye Piyasası Kanunu değişikliğiyle Sermaye Piyasası Kuruluna verilen yetki çerçevesinde hazırlanan Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği yürürlüğe girmiştir.
	4 Ekim 2019	Dünya borsaları ile uyum sağlanması ve etkileşimin artırılması amacıyla, Pay Piyasasında sürekli işlem yöntemi ile işlem gören kıymetlerde halihazırda 13.00 – 14.00 saatleri arasında uygulanan "gün ortası tek fiyat" ve gün ortası "ara" bölümlerinin kaldırılarak, bu kıymetlerde 10.00 – 18.00 saatleri arasında kesintisiz sürekli işlem yöntemi uygulanmasına başlanmıştır.

		16 Ekim 2019	Bazı bankalara ait paylarda pay piyasasında açığa satış işlemleri geçici olarak yasaklanmış, bu bankaların satışa konu edilecek payları için depo şartı uygulanmasına ve satışın sadece ilgili kıymetlerin bulunduğu yatırım kuruluşları üzerinden yapılabilmesine karar verilmiştir. Depo şartı ve yatırım kuruluşları üzerinden satış koşulu 21 Ekim 2019 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.
		4 Kasım 2019	Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda Yıldız Pazar ve Ana Pazar'da işlem gören şirket payları, getirilen yeni kriterler dikkate alınarak benzer büyüklük, derinlik ve likiditeye sahip paylar bir arada işlem görecektir şekilde yeniden gruplandırılmıştır.
Mevduat/Katılım Fonları, Kredi Kartları ve Ödeme Sistemleri		1 Temmuz 2019	TL cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 2,00, aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 2,40, YP cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,60, aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 2,00 olarak belirlenmiştir.
		25 Eylül 2019	Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik'te yapılan değişikliklerle, sigortaya tabi tasarruf mevduatı ve gerçek kişi katılım fonu kapsamı 100 bin TL'den 150 bin TL'ye yükseltilmiş, sigorta prim oranlarında ve prim kategorilerinin belirlenmesinde değişiklik yapılmıştır.
		1 Ekim 2019	TL cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,60; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 2,00; YP cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,28; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 1,68 olarak belirlenmiştir.
		1 Kasım 2019	Mal ve hizmet alımlarında, işlem tutarlarının üye işyerlerinin serbest kullanımlarına ertesi gün aktarılması halinde üye işyerine uygulanacak komisyon oranı yüzde 1,60 ile sınırlandırılmış, taksitli mal ve hizmet alımlarında söz konusu azami oranın her bir ilave taksit için azami 0,89 puan artırılarak uygulanmasına karar verilmiştir.
		21 Kasım 2019 (Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği konulu Kanun maddesi 6 ay sonra)	Ödeme hizmeti sağlayıcıları ve elektronik para kuruluşları alanında TCMB ve BDDK arasında oluşan ikili yapı değiştirilerek BDDK'da bulunan yetkilerin kanundaki bütünlüğü sağlamak üzere TCMB'ye verilmesi ve bu alanda ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması amacıyla hazırlanan 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun TBMM'de 12 Kasım 2019 tarihinde kabul edilerek yasalaşmıştır.
Diğer Düzenlemeler		7 Ağustos 2019	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yapılan değişikliklerle, Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkilerine; (i) Hazine'nin Cumhurbaşkanı kararı ile yurt içindeki ya da yurt dışındaki şirketlere iştirak etmesini sağlamak, (ii) finansal piyasalara ilişkin yurt içi ve yurt dışı gelişmeleri izlemek, değerlendirmek, finansal sektörü geliştirici ve finansal istikrarı güçlendirici çalışmalar yapmak, (iii) sigortacılık ve özel emeklilik sistemine ilişkin faaliyetleri düzenlemek, uygulamak, uygulamayı izlemek, denetimini yürütmek ve geliştirilmesine ilişkin esasları tespit etmek eklenmiştir.

Kutu I.1.II

Makrofinansal Görünüm Endeksi

Bu kutuda, Grafik I.1'de sunulan Makrofinansal Görünüm Endeksinin hesaplanmasına dair teknik detaylar paylaşılmıştır. Söz konusu endeksin oluşturulma amacı Finansal İstikrar Raporlarında yer alan bölümlerle ilgili temel göstergeleri kullanarak makrofinansal görünüme ilişkin basit ve özet bir gösterim elde etmektir. Tablo I.1.II.1'de, endekste kullanılan değişkenler, alt kalemlere ve bölümlere göre listelenmektedir. Endeks oluşturulurken, tabloda bahsi geçen değişkenler, Eylül 2013-Eylül 2019 arası dönem için standardize edilerek (ortalamasından arındırıp, standart hatasına bölerek) eşit ağırlıkla toplulaştırılmaktadır. Toplulaştırma sırasında her değişken tablodaki son sütunda parantez içerisinde belirtilen etki yönü (+,-) ile çarpılmaktadır.

Tablo I.1.II.1 Türkiye için Makrofinansal Görünüm Endeksi Hesaplamasında Kullanılan Değişkenler

Alt Kalem	İlgili Bölüm/Bölümler	Endekste Kullanılan Değişkenler (Etki Yönü)
Küresel	Makroekonomik Görünüm - Uluslararası Gelişmeler	10 yıl vadeli ABD hazine bonusu faizi (-), MSCI GOÜ endeksi (+), Brent petrol fiyatı (-), Küresel politika belirsizliği endeksi (-)
Yurt İçi Makro	Makroekonomik Görünüm -Yurt İçi Gelişmeler	Bütçe açığı/GSYİH (-), Cari işlemler dengesi/GSYİH (+), Yıllık TÜFE değişimi (-), Takvim etkisinden arındırılmış, yıllık SÜE değişimi (+)
Hanehalkı	Finans Dışı Kesim - Hanehalkı Gelişmeleri	Tüketici Güven Endeksi (+), Hanehalkı borçluluğu (-), Hanehalkı kaldıraç oranı (-)
Firma	Finans Dışı Kesim - Reel Sektör Gelişmeleri	Reel Kesim Güven Endeksi (+), Net döviz pozisyonu (Milyon ABD Doları) (+)
Banka-Kredi	Finansal Kesim - Kredi Gelişmeleri ve Kredi Riski	Kur etkisinden arındırılmış (KEA) kredi değişimi/GSYİH istikrar göstergesi (+), Toplam KEA kredi büyümesi istikrar göstergesi (+), TGA oranı (-), Yakın izleme oranı (-)
Banka-Diğer	Finansal Kesim - Likidite Riski, Faiz ve Kur Riski, Kârlılık ve Sermaye Yeterliliği	Banka dış borç çevirme oranı (+), K/M oranı (-), Libor+CDS (-), Euribor+CDS (-), YPNGP/Özkaynak (+), Piyasa riskine esas tutar (yıllık büyüme) (-), aktif kârlılığı (+), özkaynak kârlılığı (+), SYR (+), Çekirdek SYR (+)

Elde edilen endeks, matematiksel olarak aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

$$Makrofinansal\ Görünüm\ Endeksi_t = \sum_{j=1}^m \underbrace{\left(\frac{1}{m}\right) * \left(\frac{1}{n_j}\right) * \sum_{i=1}^{n_j} s_{ji} * \left(\frac{x_{tji} - \bar{x}_{ji}}{\sigma_{x_{ji}}}\right)}_{Alt\ Kalem\ Katkıları}$$

Denklemden, $j = 1, \dots, m$ endekste alt kalemleri, m alt kalem sayısını, $i = 1, \dots, n_j$ ilgili alt kalemde yer alan değişkenleri, n_j alt kalemdeki değişken sayısını, x_{tji} ilgili değişkeni, $s_{ji} = \{-1, 1\}$ ilgili değişkenin etki yönünü, $\bar{x}_{ji}$ ilgili değişkenin tarihsel ortalamasını, $\sigma_{x_{ji}}$ ilgili değişkenin tarihsel standart sapmasını, t ise endeksin, tarihsel ortalama ve standart sapmaların hesaplandığı dönemi ifade etmektedir.

Tabloda yer alan bilgilere göre, mevcut durumda $m = 6$, $n_1 = 4$, $n_2 = 4$, $n_3 = 3$, $n_4 = 2$, $n_5 = 4$, $n_6 = 10$ ve $t=2013\text{Ç}3, \dots, 2019\text{Ç}3$ 'tür. Endekste artış (düşüş) makrofinansal görünümde görece iyileşme (görece bozulma); endekste sıfır üzeri (altı) değerler, tarihsel ortalamalara göre daha olumlu (daha olumsuz) seviyeleri belirtmektedir. Kredi büyümesine ilişkin seriler özelinde, standardize edilen serilerin mutlak değeri alınıp işareti değiştirilerek 1,5 standart sapma ile toplanması suretiyle kredi büyümesi istikrar göstergeleri oluşturulmuştur. Böylece göstergeler, ilgili kredi büyümesi serisi standart sapma bandının içerisinde olduğunda pozitif değerler almaktadır. Ayrıca, hesaplama gereği kredi büyümesi serileri tarihsel ortalamalarına yaklaştığında istikrar göstergeleri de artış kaydetmektedir.